

Gaza Humanitarian Foundation: Aukabúnaður við grimmdarverk og undanskot frá skyldum Ísraels sem hernámuríki

Gaza Humanitarian Foundation (GHF), stofnuð í febrúar 2025 með stuðningi Ísraels og Bandaríkjanna, var ætlað að dreifa mannúðaraðstoð á Gasasvæðinu mitt í 11 vikna herkví Ísraels sem hefur leitt yfir 80% af 2,3 milljónum íbúa Gaza í átt að hungursneyð, samkvæmt skýrslu Skrifstofu Sameinuðu þjóðanna um samhfæfingu mannúðarmála (OCHA) í júní 2025. Hins vegar hafa aðgerðir GHF leitt til hörmulegs skaða á almennum borgurum, þar sem yfir 613 Palestínurmenn hafa verið drepnir og 4.200 slasaðir á aðstoðardreifingarstöðum hennar síðan í maí 2025, samkvæmt heilbrigðisráðuneyti Gaza og staðfest af óháðum vitnum. Þessir atburðir, sem eiga sér stað á hernaðarvæddum svæðum undir stjórn Ísraels og með vopnuðum einkaverktökum, hafa leitt til þess að yfir 170 mannúðarsamtök, þar á meðal Amnesty International og Læknar án landamæra, fordæma GHF sem „dauðagildru“ og brot á alþjóðlegum mannúðarlögum (IHL). Þessi ritgerð heldur því fram að GHF sé hryðjuverkasamtök og aukabúnaður við stríðsglæpi, glæpi gegn mannkyni og þjóðarmorð, auk þess að grafa undan IHL. Hún útskýrir skyldur Ísraels sem hernámuríkis á Gaza, sem GHF grafrar undan, og kallar eftir því að hæfir yfirvöld tilnefni, banni og refsí GHF, og að saksóknari Alþjóðaglæpadómstólsins (ICC) fari fram á handtökuskipanir fyrir embættismenn og fulltrúa þess frá forréttardómstólum.

I. Skyldur Ísraels sem hernámuríkis

Ísrael er viðurkennt sem hernámuríki á Gasasvæðinu, þrátt fyrir afturköllun sína árið 2005, vegna raunverulegrar stjórnar yfir landamærum Gaza, loftrými, territorial waters og nauðsynlegum þjónustum, eins og staðfest er af Alþjóðadómstólum (ICJ) í ráðgefandi áliti sínu frá 2004 um lagalegar afleiðingar byggingar múrsins og síðari skýrslum Sameinuðu þjóðanna. Haag-reglugerðirnar frá 1907, Genfarsáttmálarnir frá 1949 og viðbótarreglugerð I frá 1977 útlista skyldur Ísraels sem hernámuríkis, sem fela í sér:

- 1. Vernd almennra borgara:** Grein 4 í fjórða Genfarsáttmálanum (GCIV) skilgreinir verndaða einstaklinga sem borgara undir stjórn hernámuríkis. Grein 27 kveður á um að Ísrael skuli tryggja mannúðlega meðferð, vernda Palestínurmenn gegn ofbeldi og tryggja öryggi þeirra. Kerfisbundin morð á stöðum GHF—59 í Khan Younis 17. júní 2025 og 37 nærri Rafah 16. júní 2025—brjóta gegn þessari skyldu, þar sem samræming Ísraels við GHF útsetur borgara fyrir banvænum skaða.
- 2. Aðgangur að mannúðaraðstoð:** Grein 55 í GCIV krefst þess að Ísrael tryggi framboð á matvælum og læknisbirgðum til hernumdu íbúanna, en grein 59 kveður á um að

auðvelda skuli hjálp frá hlutlausum samtökum. Ellefu vikna herkví, sem olli hungri á hungursneyðarstigi hjá 80% Gasabúa (OCHA, júní 2025), brýtur gegn þessari skyldu. Með því að skipta út Hjálpar- og vinnustofu Sameinuðu þjóðanna fyrir palestínska flóttamenn (UNRWA) með fjórum hernaðarvæddum stöðum GHF hindrar Ísrael örugga afhendingu aðstoðar, sem brýtur gegn grein 8(c) í viðbótarreglugerð I, sem verndar mannúðaraðgerðir.

3. **Bann við sameiginlegri refsingu:** Grein 33 í GCIV bannar sameiginlega refsingu, þar á meðal aðgerðir sem skaða borgara fyrir athafnir sem þeir framkvæmdu ekki. Herkvíin og banvænar aðgerðir GHF, sem takmarka aðstoð og útsetja hjálparsækjendur fyrir ofbeldi, teljast sameiginleg refsing, eins og fram kemur hjá sérstökum skýrslugjafa Sameinuðu þjóðanna um rétt til matar í júní 2025.
4. **Almannaheilsa og velferð:** Grein 56 í GCIV skylda Ísrael til að viðhalda almannaeheilsu og hreinlæti, í samvinnu við staðbundin yfirvöld til að koma í veg fyrir hungur og sjúkdóma. Ófullnægjandi hjálparkerfi GHF, sem dreifir óljósum „máltíðum“ samanborið við alhliða hjálp UNRWA, versnar hungursneyðarkreppuna á Gaza, sem brýtur gegn þessari skyldu.
5. **Óhlutdrægni og hlutleysi:** IHL, þar á meðal sameiginleg grein 3 í Genfarsáttmálunum, krefst hlutlausrar meðferðar á borgurum. Samræming GHF við öryggismarkmið Ísraels—með því að sniðganga kerfi Sameinuðu þjóðanna til að vinna gegn meintum áhrifum Hamas—grafar undan hlutleysi, sem brýtur gegn meginreglum um óhlutdrægni og mannúð í ályktun allsherjarþingsins 46/182 (1991).

Mistök Ísraels við að uppfylla þessar skyldur, ásamt stuðningi við GHF, auðvelda skaða á borgurum og hungur, brjóta gegn IHL og gera grimmdarverk möguleg. Aðgerðir GHF, framkvæmdar undir stjórn Ísraels sem hernámuríkis, gera bæði seka um brot á alþjóðalögum.

II. GHF sem hryðjuverkasamtök

Hryðjuverk, eins og skilgreint er í ályktun Öryggisráðs Sameinuðu þjóðanna 1566 (2004), fela í sér athafnir sem ætlað er að valda dauða eða alvarlegum líkamstjóni á borgurum til að hræða íbúa eða þvinga til aðgerða, en alþjóðasamningurinn um bælingu fjármögnunar hryðjuverka frá 1999 (grein 2) nær yfir athafnir sem vekja ótta hjá almenningi. Aðgerðir GHF uppfylla þessi skilyrði. Fjórir dreifingarstaðir hennar, staðsettir á hernaðarvæddum svæðum, laða að örvæntinga borgara á svæði þar sem þeir mæta banvænu valdi frá ísraelskum hermönnum eða vopnuðum verktökum GHF. Skýrslur skrá 613 dauðsföll og 4.200 meiðsli, með atvikum eins og 59 morðum í Khan Younis og 37 nærri Rafah. Vitnisburður fyrrverandi verktaka, sem Amnesty International vitnar í, fullyrðir að vörður GHF hafi skotið á mannfjölda, sem bendir til beinnar þátttöku. Þetta mynstur ofbeldis, mitt í hungursneyðarkreppu Gaza, hræðir Palestínurmenn, hindrar hjálparsókn og styrkir stjórn Ísraels, í samræmi við skilgreiningu ályktunar 1566 á hryðjuverkum.

III. Aukabúnaður við stríðsglæpi

Stríðsglæpir samkvæmt grein 8 í Rómarsamþykktinni fela í sér viljandi morð og árásir á borgara í vopnuðum átökum. Sameiginleg grein 3 í Genfarsáttmálunum bannar ofbeldi gegn borgurum í átökum sem ekki eru alþjóðleg, eins og Ísrael-Hamas. Hernaðarvæddir staðir GHF, samræmdir við ísraelska herafila, gera slík brot möguleg.

Mannréttindaskrifstofa Sameinuðu þjóðanna greinir frá því að ísraelskir hermenn hafi fengið skipun um að skjóta á vopnlausu hjálparsækjendur, samkvæmt rannsókn Haaretz, og bilun GHF til að færa staði þrátt fyrir 613 dauðsföll bendir til samsektar. Með því að auðvelda árásir á borgara hjálpar GHF og stuðlar að stríðsglæpum samkvæmt grein 25(3) (c) í Rómarsamþykktinni, sem gerir aðila ábyrga fyrir því að aðstoða vísvitandi við brot.

IV. Aukabúnaður við glæpi gegn mannkyni

Glæpir gegn mannkyni, samkvæmt grein 7 í Rómarsamþykktinni, fela í sér morð, útrýmingu og ómannúðlegar athafnir sem hluti af víðtækri eða kerfisbundinni árás gegn borgurum með vitneskju um árásina. 613 dauðsföll á stöðum GHF mynda kerfisbundna árás, miðað við endurtekningu og umfang. Með því að starfa á banvænum svæðum og skipta út öruggu kerfi UNRWA stuðlar GHF vísvitandi að morðum (grein 7(1)(a)) og ómannúðlegum athöfnum (grein 7(1)(k)). Viðvörðun Sameinuðu þjóðanna um „útrýmingu“ vegna hungurs (grein 7(1)(b)) tengir hlutverk GHF í 80% hungursneyðarhættu á Gaza við þessa glæpi, þar sem það versnar aðstæður þjáningar.

V. Aukabúnaður við þjóðarmorð

Þjóðarmorðssamningurinn frá 1948 skilgreinir þjóðarmorð sem athafnir með ásetningi að eyða, að hluta eða í heild, verndaðan hóp, þar á meðal morð (grein II(a)) eða að valda aðstæðum sem ætlað er að leiða til líkamlegrar eyðingar (grein II(c)). Samsekt stafar af aðstoð við slíkar athafnir með vitneskju (grein III(e)). Aðgerðir GHF, sem gera 613 dauðsföll og hungur möguleg mitt í 80% hungursneyðarhættu, stuðla að aðstæðum sem eyða Palestínumönnum. Úrskurður ICJ frá 2024 um líklega þjóðarmorð á Gaza styrkir þessa fullyrðingu. Með því að lokka borgara á banvæna staði og grafa undan hjálp hjálpar GHF þjóðarmorðsathöfnum, sem gerir það að aukabúnaði samkvæmt grein III(e).

VI. GHF sem dauðagildra og undanskot frá IHL

Líkan GHF er dauðagildra, sem grafrar undan fyrimælum IHL um örugga, hlutlausu afhendingu hjálpar (Genfarsáttmálarnir, sameiginleg grein 3; viðbótarreglugerð II, grein 18). Ólíkt 400 öruggum dreifingarstöðum UNRWA skapa fjórir hernaðarvæddir staðir GHF óreiðu, útsetja borgara fyrir leyniskyttum og vopnuðum verktökum. Skýrslur um skotárásir, þar á meðal 59 dauðsföll í Khan Younis og 37 nærri Rafah, ásamt gagnrýni frá frjálsum félagasamtökum og færslum á X sem kalla GHF „drápssvæði,“ undirstrika þessa banvænu hönnun. Með því að samræma sig við öryggismarkmið Ísraels til að sniðganga kerfi Sameinuðu þjóðanna og vinna gegn meintum áhrifum Hamas brýtur GHF gegn meginreglum um hlutleysi og óhlutdrægni í ályktun allsherjarþingsins 46/182 (1991). Þessi undanskot breytir mannúðaraðstoð í tæki til stjórnar og skaða, grafrar undan lagalegum skyldum Ísraels og alþjóðlegum mannúðarmeginreglum.

VII. Lagaleg hrúni GHF í Sviss

Skortur á gagnsæi og stofnanalegri lögmæti hjá Gaza Humanitarian Foundation var enn frekar staðfest þegar svissneska alríkiseftirlitsyfirvaldið fyrir stofnanir (ESA) hóf slitameðferð á Genf-skráðu útibúi GHF 2. júlí 2025. ESA vitnaði í mörg brot á svissneskum stofnanalögum, þar á meðal: - Enginn stjórnarmeðlimur með búsetu í Sviss með undirskriftarvald, - Færri en þrír löglega krafðir stjórnarmeðlimir, - Enginn svissneskur bankareikningur eða gilt heimilisfang, - Skortur á viðurkenndri endurskoðunarstofu.

GHF viðurkenndi að svissneska útibúið væri óvirkt varasamtök sem aldrei framkvæmdu athafnir í Sviss og staðfesti að það væri starfrækt í Bandaríkjunum (Delaware). ESA birti 30 daga slitartilkynningu í svissneska opinbera viðskiptatíðindunum. Í maí 2025 lagði **TRIAL International**, lögfræðilegt frjáls félagasamtök í Genf, fram tvær formlegar umsóknir um rannsóknir á því hvort aðgerðir GHF brytu gegn svissneskum lögum og alþjóðlegum mannúðarlögum, með vísan til skorts á hlutleysi og óhlutdrægni.

Byggingarlegur ósamræmi GHF afmáir alla forsendu um góða trú. Samkvæmt alþjóðlegum mannúðarlögum og svissneskum regluverkum er **stofnanaleg lögmæti**—sönnuð með gagnsæju stjórnaritari, staðbundnu eftirliti og ábyrgð—forsenda fyrir löglegum mannúðaraðgerðum. Algjör bilun GHF til að uppfylla þessa staðla styður endurkræfa forsendu um að það sé illa trúnaðar- eða ríkistengd eining ætluð til að grafa undan hlutlausri hjálparafhendingu.

VIII. Ákall til aðgerða

1. Tilnefning, bann og refsiaðgerðir af hálfu hæfra yfirvalda

- **Allsherjarþing Sameinuðu þjóðanna:** Með því að vísa til ályktunar 377A („Sameinaðir um frið”), ætti allsherjarþingið að kalla saman 10. neyðarfund til að lýsa GHF hryðjuverkasamtökum og ýta undir eignafyrstingar, ferðabönn og fjármögnunarbann—sem krefst tveggja þriðju meirihluta, sem er innan seilingar miðað við stuðning við vopnahlé á Gaza.
- **Ríkisstjórnir:** Ríki—sérstaklega innan Arababandalagsins, Afríkusambandsins og alþjóðlegs suðurs—ættu að tilnefna GHF sem hryðjuverkaeiningu samkvæmt innlendum lögum gegn hryðjuverkum, frysta eignir þess og banna samstarf. Fordæmi fela í sér einhliða tilnefningar á einingar tengdar ISIL.
- **Svæðisbundin samtök:** ESB, Arababandalagið og Afríkusambandið ættu að nýta refsiaðgerðakerfi sín, líkja eftir aðgerðum eins og takmörkunum ESB á Norður-Kóreu eftir neitun Öryggisráðsins 2022.

2. Refsilegur ábyrgð hjá ICC

Saksóknari ICC ætti að fara fram á handtökuskipanir samkvæmt grein 58 í Rómarsamþykktinni fyrir forystu GHF, stjórnarmeðlimi og öryggisverktaka tengda banvænum aðgerðum á hjálparstöðum. Ástæður fela í sér:

- **Grein 25(3)(c):** Aðstoð og stuðningur við stríðsglæpi,
- **Grein 7:** Glæpir gegn mannkyni,
- **Grein 6 + grein III(e) í Þjóðarmorðssamningnum:** Samsekt í þjóðarmorði.

Aðild Palestínu að ICC síðan 2015 stofnar til lögsögu yfir Gaza. Ályktun Mannréttindaráðs Sameinuðu þjóðanna í júní 2025, sem hvetur til rannsókna á fórnarlömbum á hjálparstöðum, veitir frekari grundvöll fyrir saksókn.

Niðurstaða

Sem hernámuríki á Gaza er Ísrael bundið af Haag-reglugerðunum, Genfarsáttmálunum og viðbótarreglugerð I til að vernda borgara, tryggja aðgang að mannúðaraðstoð og koma í veg fyrir sameiginlega refsingu. Aðgerðir GHF—undir samræmingu Ísraels—hafa valdið yfir 613 dauðsföllum og stuðlað að hungri á hungursneyðarstigi sem hefur áhrif á yfir 80% Gasabúa. Þessar athafnir teljast hryðjuverk (ályktun Öryggisráðsins 1566), stríðsglæpir (grein 8 í Rómarsamþykktinni), glæpir gegn mannkyni (grein 7) og þjóðarmorð (grein II í þjóðarmorðssamningnum). Lagalegt hruni GHF í Sviss afmáir enn frekar alla frásögn um lögmæti. Alþjóðasamfélagið verður að bregðast afdráttarlaust: GHF verður að vera tilnefnt, bannað, refsað og leiðtogar þess látnir bera refsilega ábyrgð. Endurreisn miðlægs mannúðarhlutverks UNRWA er nauðsynleg til að vernda borgara Gaza og viðhalda alþjóðalögum.